

DIVERSÀRIUM

Marta Castañer i Balcells

Si la dansa és comunicació, i la comunicació es dóna en societat, la societat lleidatana... dansa

Si la dansa és comunicació...

El llenguatge —en un sentit ampli— és una sistematització de codis ideada i convinguda per la necessitat de comunicació de l'ésser humà. Però la seva existència no només està en la ment de les persones, sinó que es materialitza a través de diversos substrats: gràficoplàstic, musical, arquitectònic, corporal, etc.

El llenguatge més comú en els éssers humans, el verbal —escrit i parlat—, suposa alguna cosa més que encadenar frases gramaticalment correctes. És una estructura coherent, però que sovint cal entapissar-la de fils comunicatius d'un altre tipus: personals, familiars, socials, emotius..., en què la matèria primera es troba, en gran mesura, en les possibilitats que atorga el llenguatge del cos amb la seva dimensió gestual no estrictament verbal. Pretendre comparar llenguatge verbal i llenguatge corporal és una pretensió que no té gaire sentit, ja que encara que siguem capaços de veure una concordança i interdependència entre ells, la seva base material i expressiva és, en essència, molt diferent. Considero que la sintètica del discurs gestual, ho vulguem o no, sempre embolcalla l'analítica del discurs verbal.

Així, la dansa, que es nodreix del llenguatge del cos, ens ofereix un continu d'imatges gestuals portadores de símbols i emocions.

En aquest sentit del llenguatge del cos i el poder que la seva imatge ens suscita, és oportuna la reflexió de Ferrés en relació amb aquest fet: "Si el text oral és especialment indicat per explicar, el de l'audiovisual és indicat per associar." (FERRÉS, 1998:30).

Però quan la referència que tenim al davant dels nostres ulls són les persones "de carn i ossos" es posa a prova una capacitat de més abast que conjuga la possibilitat de llegir amb la de veure aquesta corporalitat manifesta. La lectura afavoreix la possibilitat de distanciar-se dels signes, mentre que la imat-

ge —la majoria de vegades generada des de la corporalitat— afavoreix la implicació emotiva.

...i la comunicació es dóna en societat...

Les nostres accions corporals, amb o sense intenció comunicativa, estan immerses en un univers de símbols propis de la comunitat a la qual pertanyem. Malgrat tot, la nostra societat segueix considerant el cos sotmès al text. El cos i la seva gestualitat acostumem a "veure'l" just en els moments de silenci verbal quan, en realitat, sempre hi està present. Li hem reservat un estatus inferior al de la parla verbal i, en conseqüència, ho pateixen les disciplines que com el mim i la dansa es basen en llur llenguatge. Així, no és estrany que s'hagi fet la comparança que "el teatre és a la prosa com la dansa és a la poesia".

L'harmonia i la ductilitat del nostre cos —entès per la dansa des de la seva plasticitat de moviment i de composició del gest expressiu— requereix d'una "hidratació" constant que li prové de la societat que l'envolta. És evident que sempre ens trobem submergits en una xarxa social teixida de simbolismes, normatives i regles de joc que, en el seu conjunt, estructuren uns espais i uns temps en els quals cada cos circula i se subjecta a la realitat amb la intensitat dels seus gestos, actituds i mirades.

En tota xarxa social els simbolismes de cadascun dels nostres cossos passen continuadament generant modes, mimetismes i tabús. A les contrades de Lleida en tenim un singular vestigi prehistòric: les pintures d'una cova propera al Cogul, on hom pot observar un grup de dones ballant. La singularitat d'aquesta pintura és que, a diferència de la majoria de pintures rupestres, en aquesta les dones que ballen porten faldilles llargues.

La societat lleidatana... dansa

Si a partir d'aquests primers vestigis del Cogul hom volgués fer un repàs de la dansa a la societat lleidatana, podem compro-

var que, a escala del que és una ciutat mitjana, ha anat seguint, jo diria que tímidament, els mateixos passos que han fet ciutats més grans properes, sempre emmirallades per la manera de fer europea.

Si l'empenta cultural i institucional envers diverses disciplines culturals que experimentà Lleida a finals del segle XIX i principis del XX no s'hagués truncat amb el fort impacte de la Guerra Civil, potser el que jo he qualificat de seguiment tímid de la dansa a Lleida hauria estat més entusiasta. De fet, en les dècades de la postguerra es referma la tradició de les danses populars i tradicionals lligades a entitats socials i culturals, i als anys 60 s'incorpora l'ensenyament de la dansa acadèmica clàssica en la línia de l'escola de Joan Magrinyà a Barcelona. També en les dues darreres dècades s'han anat incorporant les tendències de la dansa moderna-jazz contemporània i les noves tendències que, en els darrers anys, emergeixen en progressió geomètrica.

A Lleida capital, en la darrera dècada, les edicions de la Mostra de Dansa, promoguda per la Generalitat, i la Mostra d'Arts Escèniques, promoguda per l'Ajuntament, han potenciat i impulsat les manifestacions de dansa. El ressò que gradualment han anat prenent aquestes mostres públiques de dansa indica la necessitat d'optimitzar i reforçar la presència de la dansa a Lleida com a manifestació sociocultural, educativa i artística.

Per cloure

Els que vetllem per mantenir la flama de la dansa encesa a Lleida considerem que els reptes es troben a facilitar el coneixement de les diverses activitats de dansa, incentivar envers noves propostes i augmentar-ne el nivell de participació i consideració; a congregar aquelles persones afins i dedicades al món de la dansa a les contrades de Lleida i a fer avinent a la població l'existència de diversos estils i tendències de dansa.

Serveixi aquest petit escrit per no seguir donant l'esquena al gest.

"L'expressió humana és primerament expressió amb tot el cos: l'home no va començar a escriure utilitzant les lletres d'un alfabet, no va començar a llegir amb textos fets per ser recorreguts només amb la vista, no va iniciar l'explicació fent servir només els seus llavis." (FROMONT, 1981:62).

Referències

- CASTAÑER, M. (2000): *Expresión corporal y danza*. Barcelona: INDE.
- CASTAÑER, M. (1996): *Pedagogia del gest i missatge no verbal*. Lleida: Pagès Editors.
- FERRÉS, J. (1996): *Televisió i educació*. Barcelona: Paidós.
- FROMONT, M.F. (1981): *El mimetismo en el niño*. Barcelona: Herder.

